



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

**Lucae Opalenii. Marsalci Curiae Regni Poloniae. Seu  
(Anagrammatice.) Pauli Næoceli De Officiis Libri Tres**

**Opaliński, Łukasz**

**Amsterdami, 1668**

Caput I. De [...] Prima Parte Probitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46825](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46825)

tes assigno: ἀναμαρτία, μετενοπίδεια, καὶ εὐνοεργία, seu fugam vitiorum, affectuum regimen, & exercitium virtutum. (Ita enim Græca hæc verto: interpretatione, quæ rem exprimat; & quæ ut Seneca dicit appellationis vim potius habeat, quàm faciem) Quæ tria, singulis capitibus explicare, ac complecti conabor.

## C A P U T I.

*De ἀναμαρτία Prima Parte Probitatis.*

**P**rimam Probitatis partem, *impeccabilitatem* seu *impeccantiam* feci. Homo etenim, à Deo factus naturâ bonus, voluntate autem propriâ pravus, & corruptus est, culpâ originis. Id est, per prævaricationem primi Parentis, quæ eum infecit: & loco debiti, ad Unum, Verum, Bonum amoris; *indidit concupiscentiam multiplicis, falsi, ideoque non boni.* Hoc fonte derivata labes fluxit ad posteros: idquæ triplici, prout partitur Discipulus Domini, rivo. Nempe *Concupiscentiâ carnis, Concupiscentiâ oculorum, & Superbiâ vitæ,* quibus omnem peccandi materiam ostendam contineri. Per subsidia igitur, quæ Deus homo factus, sufficientia reparandæ naturæ præstitit, opus est eradicare ex animo mala, firmumque facere propositum, non peccandi. Nempe post solennia illa Sacramentorum, (de quibus suo loco, ) *conscientia* for-

*Impeccabilitas explicatur.*

*Quæ est in expugnanda triplici concupiscentia.*

*Per non peccandi propositum.*

for-

formanda est : tanquam Dux, & custos *Per Sa-*  
 vitæ innocentis. Est enim illa : *Internum cramen-*  
 & *integrum iudicium, respuens malum : id est* <sup>ta,</sup> &  
*peccatum : veniens, cum abhorrentia : admis-* <sup>conscien-</sup>  
*sum, cum angore : in bono autem, cum gaudio* <sup>tiam.</sup>  
*conquiescens : idquè totum cum Deo, & prop-* <sup>Cujus de-</sup>  
*ter Deum.* Meritò hæc postrema addidi ;  
 nam si rationis tantùm, non verò religio-  
 nis dictamine oriatur, nihil est. Fit tantum  
 inanis vel *ostentata Probitas, id est, fucus.*  
 Firmamentum igitur illius unicum erit,  
*timor Domini.* Porrò ut evellantur vitia,  
 dignoscenda sunt. De singulis itaque par-  
 titione propositâ dicam.

PARS CAPITIS PRIMA.

*Explicatur primus peccati rivus, Con-*  
*cupiscentia Carnis.*

**C**oncupiscentia Carnis est, *Abusus eo-* <sup>Definitur</sup>  
*rum, quæ corpori propria.* Fitquè tripli- <sup>Concupis-</sup>  
 citer. Nempe *molli ac delicatâ, Gulâ* <sup>centia</sup>  
*de, ac demum Libidine.* Qui his dediti, illis <sup>carnis.</sup>  
 corpus voluptati, anima oneri est. *Mollitiem* <sup>Pars ejus</sup>  
*voco, nimis delicatam curam corporis, quæ* <sup>prima</sup>  
*desidem & enervem vitam reddit.* Sunt <sup>Molli-</sup>  
 enim quidam, in cute curanda nimis ope-  
 ratî, nimis compti, nimis culti, odorati,  
 uncti, sensuum oblectamentis inhiantes :  
 idquè cum quodam delicato fastidio: quod  
 scitè quidam præferunt: ostentantquè.  
 Taliter occupatis, non vacat vivere: & hinc  
 non

*Gula  
pars alte-  
ra.*

non modo laboris, sed omnis actionis fuga: segne tantum otium, id est vivi hominis sepultura. *Gula est in esu & potu excessus.* Dum ganeones isti avidè vorant, liguriunt, ventrem variè farciunt, nec egentem, nec capientem. Deinde potu ad crapulam sese ingurgitant: fructu, nausæ & cruditatis: quâ evanidi pallent, & in vivis caro morticina est. *Libidinem* vel nominari vetuit Apostolus: igitur definitione illam non dignabor.

*Tertia,  
Libido.**Hisce degeneramus in bruta, immò ea superamus.**Et quare.*

Hæc sunt vitia, quibus homines in bruta animalia degenerant: quanquam vincant ea potiùs, quàm imitentur. Illa enim, etsi hoc unum agant, & appetant; tamen non ultra naturæ modum, quem homo excedit. Nempe Caro concupiscens adversus Spiritum, postquam pellexit animum suis illecebris, frui illis jubet. Dum autem *animus* fruitur, & expleri nequit; *exigere illas vult ad mensuram sui appetitûs: & corpus citò satiabile, onerat ac torquet: studet què ingenio irritare, ac provocare, languentem ejus falsamque voluptatem. Sed frustra: nam præter inevitabile fastidium, dolor & morbi, intemperantiæ comites, tandem abstinere, vel invitum cogunt. Habes detecta mala, quæ Concupiscentia carnis facit.*

*Remedia  
contra*

Remedia contra eam ut adferam; Primum erit: ut voluptatem ejus abeuntem cogi-

cogitemus. Morsum nempe illum, quem <sup>corporis voluptatem.</sup> aspernatione & abhorrentia sui, linoquit. Annexum namque semper illi, pœnitere. <sup>Annexum ei pœnitere.</sup> Et si rectè expenderis; facilè agnosces: istas, quas vocamus *voluptates*, ubi modum <sup>transcenderint, profectò pœnas esse.</sup> Deinde, *Vilis* & agnoscamus: quàm id, quod in illis oblectat, & vile, & breve fit: tantoquè studio appeti non mereatur. Tertiò, ut turpitudinem earum aversemur. <sup>Turpis.</sup> Mollitie enim, obliviscimur animi: & velut abdicamus meliorem nostri partem: totâ curâ ad corpus translâtâ. Vitam otio, somno, ignaviâ, conterimus: & occupatio, dotibus animi, prorsus contraria est. <sup>Fœda.</sup> *Gulâ*, ad naturam eorum delabimur: quorum tota vita est, ali tantùm, & nutriri. *Maçtatorum animalium*, & *intra nos putrescentium*, sepulchrum sumus. Et multâ ingluvie, & crapulâ, sordescimus: <sup>Obsceni.</sup> foetemusquè. Libido denique, quàm sit, usu, & obscœnitatis ministerio fœda: fatentur etiam impudentissimi: dum turpitudine adacti, lucem fugiunt: & latebras quærunt.

Vitanda hæc igitur essent Sipienti: seu <sup>Vitanda</sup> viro bono: etiam si non fuissent à Deo <sup>hæc igitur</sup> vetita: prout etiam docuit vetus illa Philo- <sup>et quia</sup> sophia. Quantò verò magia, cùm non ratio <sup>per se mala.</sup> tantùm, sed etiam lex Divina vetat. Profectò & ratione, & præcepto, firmatus animus, non modò illecebris corporis, <sup>Et quia à Deo vetita.</sup> se

Exerci-  
tatio-  
nem.

capi & captivari non permittet, sed quò longiùs ab hoc absit periculo; contraria eliget: ac usurpabit. Nempe, prout Scho-  
la Christi docet, domabit corpus, & ad fer-  
vitutem ac obsequium animi, per necessa-  
riam ἀσκησιν, rediget. Vivamus hanc vi-  
tam igitur: *non tanquam propter corpus, sed  
tanquam non possimus sine corpore.*

### PARS CAPITIS ALTERA.

*In quo ostenditur, quid sit Concupiscen-  
tia Oculorum.*

Definitio  
Concupi-  
scentiæ  
oculo-  
rum.

**A**Lter peccati rivus est, *Concupiscentia  
oculorum, seu Avaritia*: quam voco;  
*Rerum, quæ extra nos, pravum usum.* Rectè  
vocatur Concupiscentia oculorum. Cuni-  
cta enim externa, quæ Avaritia appetit;  
quid habent, præter spectari tantùm, &  
videri? *Tripliciter hîc peccatur: nempe  
dum illis Fruimur: Non utimur: Abuti-  
mur.*

Fruitio  
prima  
ejus pars.

Eaque  
explica-  
tur ac  
monstra-  
tur.

*Fruitio rerum externarum, est: nimia  
ex illis oblectatio: vel animus earum specie  
nimis captus, ac irretitus. Splendor enim  
ille opulentix, & commoditas, & arbi-  
trium quoddam in rebus humanis pecu-  
niæ omnipotentis, & illi annexa munda-  
na felicitas, perstringit primùm oculos: &  
tum mirum in modum animum fascinat.  
Præsertim, si quis sit; qui gloriari & gau-  
dere possit, *datas sibi divitias, artemquè  
fruendi:**

*fruendi*: qui non, ut ganeo, aut profligator; ut plerique, sua haurientium; sed *erudito luxu*, qui in omni cultu diligens, elegantiae ac magnificentiae *peritus sit ostentator*. Hi inquam tales, immergunt animum in externa: & eorum pulchro ac prudenti (prout putant) usu inescantur. Et quia *in veste, domo, suppellectili, familia*, procurant varia, ac comparant; Multa autem requiruntibus, multa petentibus, necesse est desint multa; ideo necesse quoque est, ut anxie & avarè appetant: & ut consequantur, sæpè jus & fas, insuper habeant.

Altera pars Avaritiæ est, *non utentium re-* *Pars al-*  
*bus externis*: idquè nimiâ, insanâ, & fordi- *tera Par-*  
*dâ parcitate*. Etenim multi, falso obtentu *citas.*  
 posterorum; vel inani, in senectâ egestatis *Ejus in-*  
 metu; vel nec causâ, nec fine habendi; *genium*  
 semper egent: semper appetunt: semper *describi-*  
 congerunt: & congesto pauperes in auro *tur.*  
 sunt. Dum, quod per tot labores, & curas, sæpè turpi questu paravère; recondunt: maluntque, omnem penuriam sustinere, immò etiam emori, quàm sacrum tangere depositum. Itaque pendunt poenas vitii infelicis: aliis odio, sibi oneri sunt. Nec quidquam boni faciunt; nisi dum citò moriuntur. Dùm sint omnium Officiorum desertores, & nullâ erga quenquam charitate.

Tertium genus avaritiæ est, apud eos;

*Pars ter-  
tia prodi-  
galitas.*

*Ejusquè  
mala.*

*Remedi-  
um erit  
non ama-  
re externa.*

*Quippe  
adiapho-  
ra*

*Minuta  
& cadu-  
ca.*

qui rebus externis abutuntur : nempe , apud prodigos. Isti enim dum non alium fructum opulentiaë , quàm , profusionem putant ; nullam curam , & cautionem , erogandi habent. Sumptuosa convivìa , ingentia in veste & familia impendia , immensa largitio , quàm perdere sciunt , donare nesciunt. Ita , inquam , effusi in cuncta , queis pecunia prodigitur ; dum sua decoquunt , aliena expetunt : & egestas insueta , ideoque intoleranda , acris causa Avaritiæ est. Cui semper tantum deest , quantum cupit. Cupit autem quantum prodigit , & prodigit immensum. Ideoque ejusmodi *radix omnium malorum fit : fraudis nempe , injuriæ , perjurii ; rapinæ.* Quin immò si animi sint acres ac violenti ; sæpè *seditionis , civiliumquè bellorum.* Tales , inquam , solent ad facinora converti : cuncta miscere : & privata damna , Patriæ malis reparare.

Hæ sunt causæ : hæc mala avari animi : & Concupiscentiâ Oculorum peccantis. Remedio erit , admonitio Sacri Vatis : quâ vetat , divitiis , si affluant , cor apponere : id est amare , velut verè bona , cùm non sint : sed ex se , neque bonis , neque malis accensenda. Unde meritò , exilis eorum æstimatio animo inferi debet. Caduca nempe sunt : mutationi & alienæ potestati obnoxia : & , ut non eripiantur ; morte tamen mox relinquenda. Deinde , non vilia tantùm sunt ,



funt, sed etiam noxia: Animum enim per-  
 turbant: & anxie expetita, inquietant:  
 dum acquiruntur, fatigant: non adepta,  
 torquent: possessa, non fatiant: denique  
 custodita, metum, erepta, vel amissa, do-  
 lorem adferunt. Quod si verò ad votum  
 succedant; & possideantur; tamen nihil ex  
 illis accedet ad interna illa: veraquè solatia:  
 quæ pura tantùm, & vero Bono, id est, Deo  
 nixa, mens conferre potest: &, quæ tantò  
 majora sentiuntur; quantò quisque sibi  
 plura negaverit. Intra hos, nempe, esse  
 oportet, quod nos beatos facit: externa,  
*heterogenea* animo sunt: ideoque non ei  
 miscentur: seu uniuntur. Et quid stultius,  
 quàm bonum rationalis naturæ, in irra-  
 tionalibus quærere? Hæc ad tollendam  
 Avaritiam, quæ ex fruitione, Addo: contra  
 insanam Parcitem, utendum esse opi-  
 bus: nisi enim utare; infaniâ (ut apud Poë-  
 tam est) *par eris illi; qui cytharæ ignarus,*  
*cytharas undique coëmat*: comparet: affer-  
 vetque. Porro usui, si necessitatem tantùm  
 spectes: facilè parabilis: sufficiens: & sup-  
 petens erit. Prodigalitem, seu Abusum,  
 dissuadet, quæ luxum humili gressu co-  
 comitatur egestas: jubens quidvis agere &  
 pati: agere, inquam, iniqua: & pati indi-  
 gna: ita hinc orta Avaritia, aut scelerata,  
 aut misera, semper vero perdita erit. Quam  
 ut evites, regulam tibi constitues erogan-

Noxia.

Et quæ  
nihil ad  
animum.

Non de-  
cet ita-  
que illis  
frui.

Sed uti.

Non verò  
abuti.

di: eam verò dictabit parsimonia virtus: huic vitio opposita: de qua suo loco.

### PARS CAPITIS TERTIA.

*Declaratur tertius rivus peccati, nempe  
Superbia vitæ.*

*Definitur  
Superbia  
vitæ.*

*Sui ama-  
ntem cu-  
pidita-  
tem.*

*Ejus ori-  
go.*

*Et mate-  
ria tri-  
plex.*

*A Corpo-  
re Fero-  
cia.*

**P**OST detectam, corporis, & (ut ita vocem) fortunæ, diram cupidinem; Superest: ut animi *φιλαυτην ἐπιθυμίαν* excutiam. Concupiscentiam nempe sui, quæ est *superbia*: quæ definiiri puto commodè potest: *Ejus, quod est supra id, quod sumus, usurpatio.* Oritur, dum totum hoc, quod sumus, nos accepisse à Deo obliviscimur: aut certè, non ut oportuit, meminimus. Deinde, etsi accepisse cognoscimus: tamen tanquam ex merito, & debito datum. Postremò dum plus nobis attribuimus; quàm datum habeamus. *Quamvis verò, hanc Concupiscentiam, dixi, animi esse; tamen materies ejus, non ab illo tantùm est, sed à dotibus etiam corporis, ac fortunæ. Unde, à triplici hac materie, prodibit triplex animi elatio.*

*Prima à Corpore: quam Ferociam voco: nempe viribus corporis fidentem elatumque animum.* Sunt enim, qui nacti corpus vegetum, validum, laboris patiens, dum robur ejus respexere; facillè induunt animum arrogantem: acres ac violentos Spiritus sumunt: acerbo fiunt ingenio: truces, feri,

feri, contemnunt infirmos: & deprimunt: *Quæ de-*  
 cunctis terrori esse volunt: simulquè & in *scribitur.*  
 altum efferuntur, & rabie efferantur. Gi-  
 gantæa nempe proles: quos à staturæ ma-  
 gnitudine, id est corporis viribus; famo-  
 sos, potentes, nihil nisi bellum scientes,  
 disciplinæ seu mansuetioris vitæ ignaros,  
 Scriptura vocat: & quos Poëtæ *θεομαχες* fa- *Deum*  
 ciunt. Ita nempe, superbia exinde orta, *oppu-*  
 quanquam revera fragili nitatur funda- *gnantes.*  
 mento; tamen plurimum extolli solet:  
 dum audax, nihil ratione, sed vi tantum,  
 ac impetu agit: & quantumvis ardua, alta-  
 què, appetere, & adipisci, eousque conatur;  
 donec seipsum perdat: & præcipitet.

Alterum Superbiæ genus, à *rebus ex-*  
 ternis ortum, vocabo *Fastum*. Nempe ex *externis*  
*Fastus.*  
*affluentia earum, vanæ gloriæ vento infla-*  
*tam mentem.* Porrò, inter externa numero:  
 non solum opes, nobilitatem, potentiam,  
 cæteraque infra animum; sed etiam natu-  
 rales ejus facultates. Pertinet namque ad  
 fortunam: quidquid forte nascendi contin-  
 git: & totum id, velut externum est, quo  
 hominibus apparemus, & videmur. Unde *Qui du-*  
 duplex erit, velut dos, fastuosæ elationis: *plex.*

*Affluentia* nempe mundanæ felicitatis:  
 & *excellencia naturalium animi facultatum.*  
 Primùm, cùm insanum vulgus adeo æsti-  
 met; ut propterea, Sectatores, & turbam  
 famulantium, venerantium, blandientium,

*A Fortuna factus ad ostentationem.*

*A dotibus ingenij, judicio arrogans.*

*Vnde aut Philarchia.*

*Aut Philosophia. Dei ne scia disciplina.*

*Aut Philodoxia.*

promptè exhibeat; facit: ut animus, inani plausu illusus, sui obliviscatur: extra se totus exeat: se totum vanitati aptet: & accommodet: & ab interna ista, & inani; sensu, verbis, actione, ad ostentationem, pompam, typhum se componat: quod mimicè prorsus, & Histrionum instar, fastuosi isti exercere solent. *Alterum*, dum nempe; *Memoria & Intellectus solito obtigit felicior*: & deinde studio acquisita doctrina, & scientia, animum occupavit: & quæ potissimum cum vanè ostentat, longè provehit, opinione inficit, (*quippe quidvis struendi & destruendi artifex*) *eloquentia*: si istarum, inquam, dotum præstantiam, quispiam sortitus est, facile *arrogantiam* *judicii sumit: ac usurpat*. Arrogans verò hocce judicium, si ad actionem se accingat; è contemptu aliorum, quibus præcellere se censet; alta concupiscit: & sæpè ambit: fiuntque *tales in Repub; imperii impatientes: & seditiosi*: si in cognitione veri ponit operam; *aut in Philosophiam labitur, aut in hæresim*. Philosophiam intelligo: quæ rationis propriæ tantum viribus constat: & nititur: prout fuit vetus illa, *ἄθεος διδασκαλία*, religionis contemptrix, & Dei aut penitus oblita, aut tanquam per infomnium memor: ipsa verò, adeò plena inanis & insanæ fiduciæ: ut diceret, Sapientem Deo parem. *Hæresis* verò est, quæ

ſcientia inflata, autoritatem receptæ & constitutæ doctrinæ, ſpernit: iudicio proprio eligens dogmata, eorumque cenſuram arroganter exercens. Ita utraque hæc, aut contemnit fidem; & irridet: aut dum ad ſuum captum aptat; tollit. Iam verò *à voluntatis etiam facultate fastus oritur.* Quibusdam enim, ab indole meliori, est moderatio affectuum: & placida animi tranquillitas: exinde verò ad officia virtutum, velut congenita quædam propensio. Naturâ videntur boni, ſi ad vitia non multum proni. Et videntur sæpè magis, quàm ſunt: unde provenit, ſuavis & blanda *φιλαυλία*: & dum in ſe confidunt, tanquam juſti, profectus incuria: & ex omnibus iſtis, interitus veræ Probitatis.

Sed tertium, & pernicioſiſſimum elationis genus eſt: quod ab in teriori animo, & ut loquimur, *Spiritu producitur.* Deus enim Spiritus eſt: ideoque vult adorari in Spiritu & veritate. Si itaque quiſpiam, ſubactò corpore & fortuna, animum depuravit; id eſt, in Spiritum vertit; illum verò *ad ſe mirandum, ſibi què complacendum convertit;* & à Deo hoc ipſo avertit; is Deum Spiritu oppugnat: fit ei injurius, quippe donis & auxiliis ejus fultus, eum aſpernatur: & à ſe removet. Ideoque quod acceperat amittit: & turpi lapſu perit. Hæc *est, vera propriequè dicta Superbia:* ab hac

initium accepit peccatum. Nam, & rebellis ille Spiritus, aliter quàm Spiritu ornato gratiâ, & gloriâ, superbire, & velle æquari Deo non potuit: & homo, re Spirituali nempe cognitione illectus est: per quam fieret sicut Deus. Itaque *Ferocia, & Fastus, velut coram hominibus Deo maxime adversa.* fiunt: *superbia* propriè in conspectu Dei: qui ei resistere, id est, quodammodo se ab illa avertere dicitur: & humilia respicere in terrâ & in cœlo. Hæ sunt partes *Superbiae, à corpore, à rebus externis, & ab animo ortæ.*

*Vitia eius dum pauper est.*

Cæterùm *materies* eorum, aut plenè, & ad votum, non habetur; aut habetur. Si primum; oriuntur *vitia pauperis superbi.* Nempe studemus *Iactantiâ* aliis imponere: deinde satagimus, augere *ambitione*: contendimus *per æmulationem*: in victoriâ *contumeliâ* utimur: si vincamur; *invidiâ.*

*Vitia eius dum abundat*

Si alterum; mirum prorsus est quantum felicitate corrumpamur. *Fortunata enim Ferocia, tota in belluinam naturam mutatur: cuncta vi ac violentiâ agit: hinc cædes, bella, id est, populorum latrocinia: & illud occisarum gentium grande scelus. Fastus compos felicitatis mundanæ, mentis imponit: gloriæ vento abripitur: & eò vesanix devenit; ut per illum, portenta hominum, se Deos, non dici tantùm juberent; sed etiam coli. Magnis deinde animi dotibus infla-*

inflatus; impius est: fanaticus: blasphemus: professus hostis Dei: famulus & cooperator Dæmonis. E quo *Apostatae*, *Seductores*, & *Hæresiarchæ*, quorum proprius character est, ut sint filii perditionis: nam se perdunt, & alios. Denique ab animo interiori, & puritate Spiritus, orta superbia, illuditur variè à Dæmone: mutato in Angelum lucis. Primùm dulcedine inani fruitionis: tum sæpè extasi: raptu: & falsâ gloriâ, animæ, in corpus etiam per miros effectus defluente. Unde *suboritur complacentia: amissio gratiæ: & damnationis præcipitium.*

Sat puto aperui causas: partes: malaque <sup>Remedium</sup> Superbiæ. *Remedium* adversus immane <sup>ejus</sup> hoc, & maximè inimicum Deo vitium, <sup>notitia</sup> unicum esse existimo: nempe *sui ipsius* <sup>sui.</sup> *notitiam.* Quod etsi vetus quoque Philosophia vidit; & velut oraculum agnovit; attamen nec plenè intellexit: nec implevit. Notitiam enim sui, seu à corpore fragili, seu ab externis adeo viribus, ad depri-  
mendam superbiam, idoneam; facile agnovit: & meritò exinde *σωφρονεῖν* præ-  
cepit: sed cùm ad animum venit; admiratione ejus abreptâ, tota in fastum evanuit. <sup>Temperanter</sup> Atqui undique, ad omnem nos modestiam, non duci tantùm, sed etiam compelli, <sup>agere.</sup> manifestum est. Ferocia enim, ut altos <sup>A corpore</sup> ponat Spiritus; vel invita à corporis fra-  
<sup>fragili</sup>

gilitate adigitur : cujus non vigor tantum, sed vita etiam facillimè interit. Vita, inquam, halitus tenuis : brevi tempore suapte extinguendus : quem supprimit sæpè, levi causâ morbus : quem eripere potest, quidquid tandem est : Nam ortus illi unus, exitus innumeri. Porrò si illa tam instabilis, cur homo firmitate corporis superbiat, ejusque virium operâ, tam alta moliri conetur ? Itaque ab hac sui parte, nosce te : & non ad vim corporis animum apta ( quod est proprium Ferociæ : ) sed ad vim animi corpus redige : exerce : doma : & quandoque libens impende : quæ est, ut ostendam in parte, fortitudo. Ista

*Avilitate  
rerum  
externarum  
contra Fastum.*

funt, quæ Ferociam tollunt. Ad exuendum verò Fastum, ducit ; Primò, rerum quæ extra nos, vilis conditio : & par illis æstimatio. Quam superiùs cùm fatis demonstraverim ; superfluum est repetere. Certè exinde extolli, tam insanum est ; quàm commodatâ ad tempus *alienâ veste, vel comico ornatu, aut personâ superbire.* Ducit eòdem ; *naturalium animi facultatum imbecillitas* : quarum tenebras, hallucinationem, miseriam, quando non experimur ? *In memoria ; ecce confusa phantasmatum multiplicitas est : in intellectu erronea opinio : in voluntate inordinatus amor :* quæ nisi in nobis videmus continuò ; valde ignari nostri sumus. Itaque ut id agnoscamus,



scamus, & se nosse decet. Postremò, *Ab ani-  
mi insta-  
bilitate  
contra su-  
perbiam*  
eadem sui notitia, etiam ab *interiori animo,*  
vetat, extolli, ac superbire. Quamvis  
enim eximius ille est; tamen *quantus  
quantus est, ab alio est:* & ipse per se nihil.  
Quamvis superemineat; tamen Deo com-  
paratus, pusillus. Quamvis denique *vir-  
tute, & gratia pulcher,* tamen à se *fœdari  
facilis,* & ni Divino *sustineretur auxilio,*  
continuò culpâ turpis. Hæc tria probè ex- *Qua cū-  
sta hu-  
miliari  
cogunt.*  
pendentem, humiliari coram Deo neces-  
se est. Quis enim de alieno, minuto, &  
corrupto superbiat? Itaque verâ animi no-  
titiâ, ad omnem modestiam flectamur.  
Quod *non abjectionis est, sed roboris ac fir-  
mitatis.* Id enim verè est sibi dominari:  
seque majorem effici: quod summum  
fortitudinis opus esse, cum de illa agam,  
demonstrabo.

C A P U T I I.

De Regimine Commotionum: seu de  
*περπινάδισα: Altera Parte*  
P R O B I T A T I S.

**A**bsolvi primum officium Probitalis.  
Ordior alterum: nempe Regimen  
Commotionum, id est, Affectuum:  
Perturbationum: ac Passionum. De qui-  
bus dicam quædam: paulo aliter, quàm  
vulgus Philosophantium solet. Et pri-  
mùm ostendam istas Commotiones esse:  
&